

Ingen hälsokur att vara heltidspolitiker

Häromdagen blev jag en smula bedrövad när jag läste en artikel i *Dagens Samhälle* (nr 3, 2014). Artikeln behandlar omsättningen på våra lokala toppolitiker (60 stycken har hoppat av sitt uppdrag i förtid 2010-2013). En av avhopparna pekade ut "en fruktansvärd arbetsmiljö" som orsaken till hans avhopp, och en annan framförde en liknande förklaring. Detta förde mina tankar till Rudin, stockholmspolitikern som snodde en whiskeyflaska, medgav alkoholproblem och tog time-out.

Ämnet är ganska viktigt, om vi bryr oss om den representativa demokratin, och det väcker också en grundläggande fråga om politikens villkor. Begär vi för mycket av våra ledande kommunpolitiker? Jag lutar åt att så kan vara fallet, eller att vi i vart fall måste börja arbeta mer aktivt och medvetet med toppolitikernas förutsättningar att fullgöra sina uppdrag.

Under mina kommunforskarår har jag stött på hyggligt många personporträtt som gjort mig övertygad om att något grundläggande händer med en individ som går från ett så kallat "vanligt jobb" till att bli heltidspolitiker. Över en natt befinner man sig i ett läge där man jobbar betydligt mer än 100 procent. Det finns krav på ständig tillgänglighet: telefonen ringer oavbrutet, mejlkorgen dignar. Precis som artikeln i *Dagens Samhälle* indikerar, den exponering som följer av mediebevakning och medborgaruppvaktning är enorm.

Samtidigt som kraven är höga och arbetsbelastningen är tung, får man mindre tid över till familjen och gissningsvis växande problem att hitta tid till motion och återhämtning. De få forskningsinsatser som gjorts på området – exempelvis Thorbjörn Nilssons avhandling, och Peter Wrennes studier - antyder att uppdraget som kommunstyrelseordföranden är väldigt ensamt, bland annat kan man tänka sig att detta har att göra med att man ständigt måste tänka på vem man umgås med för att slippa misstänkliggöras för jäv eller andra oegentligheter. Parallellt med allt detta ställs man ofta inför inte alltid genomnyttiga bjudluncher och treättermiddagar, inte sällan med tillgång till ett par gratis glas alkohol. I sammanhanget ska vi komma ihåg att dessa heltidspolitiker är den kommunala demokratis ryggrad. De tar på sig ett uppdrag som få andra är villiga att bära. Jag är säker på att priset i många fall är försämrade hälsa i olika avseenden – såväl psykosocialt som rent fysiskt.

Jag tycker inte att vi tar den här frågan på det allvar den kräver. Detta är förövrigt symptomatiskt avseende arbetsgivarnas förmåga att bry sig om ledande personers arbetsmiljö i största allmänhet. I en avhandling som kom hösten 2013 beskriver **Daniel Lundqvist** att privata företags arbetsmiljöarbete i typfallet inte omfattar chefer, och att det sällan finns någon överblick över hur de mår i sin ledarroll. Mot bakgrund av det ovan sagda, får åtminstone jag känslan att resultaten är översättbara till kommunerna. Av allt att döma saknar de beredskap för de arbetsmiljöproblem som följer av ett uppdrag som toppolitiker.

Efter valet 2014 ska flera nya kommunstyrelseordförandeposter tillsättas. Om vi är intresserade av att det ska vara attraktivt att vara exempelvis kommunstyrelseordförande, är det hög tid att börja ta deras arbetsmiljöproblem på allvar. Annars riskerar vi ett scenario där potentiellt goda framtida ledare väljer bort ett karriärval som kommunstyrelseordförande, och att vi istället får en självrekrytering till dessa poster av individer som kanske inte alltid rakt igenom är lämpade för dem.

En tydlig indikation på att man inte tar problemen på allvar är att uppemot var fjärde ledande politiker får motta hot om våld; men att samtidigt bara var tredje kommun har en plan för att förebygga detta problem. Att ha en sådan plan är, åtminstone för mig, ett slags anständig miniminivå för omsorg för våra ledande politikernas arbetsvillkor.